

Slavný vjezd

Od města k městu, od hradu k hradu i po všech vsích letí znepokojivé i poplašné zvěsti: Uherský král a rakouský vévoda sbírají vojska a chystají nový vpád do českých zemí.

Na české straně, v srdci české země, není příprav, aby byl útok odražen. Král Václav je všemi vladaři i pány opuštěn. Prokop, jeho věrný markrabí, je v Zikmundově žaláři, nejmladší králův bratr Jan Zhořelecký, který mu pomáhal, je mrtev. Mocní páni v zemi pletichaři, osnují intriky proti němu.

A přece král má v této zemi silné spojence, kteří čekají na jeho pokyn a výzvu. Jsou to tisíce městského lidu, který krále miluje, tisíce drobných zemanů, roztroušených po tvrzích a vsích v celé zemi, jsou to purkrabí a hejtmani královských hradů. V těch všech byla mocná, neporazitelná síla země, ale král a jeho rádcové té síle nedůvěřovali, nechopili se jí. Král na radu svého dvora miní požádati o vojenskou pomoc polského krále. Ten váhá, nakonec slibuje, ale žádá, aby mu český král vydal celé Slezsko.

Zlé zprávy letí českou a moravskou zemí. Přátelé královského hejtmána je přinesli do Jevišovic.

„Budeme se bránit sami, nepřátele do země nepustíme,“ říká jim hejtman a v jeho očích i slovech je odhodlání a vůle k činu. Žádá milé přátele a sousedy o vojenskou pomoc v krátkém čase.

Hynek z Kunštátu a Jevišovic spěšně sbírá vojska. Tentokrát není už co skrývat. Všechno se připravuje na velikou obrannou vojnu. Bubeníci se rozjíždějí po vsích, tepou hlučně do bubnů. Lidé zanechávají práce a běží, aby slyšeli, jaké zprávy nesou. Jménem českého krále, markrabí Prokopa a Hynka z Kunštátu a Jevišovic volají do zbraně: Verbují v Jevišovicích, Střelcích, Černíně, Bojanovicích, Klučovicích, v Únanově, ale i v Rouchovanech, Myslibořicích a dalších vsích, zvláště kolem Hynkova hradu Rabštejna.

Rotní se ujali vesnických chlapců nováčků, aby z nich vycepovali silné, pružné a tvrdé brance. Třísky z těch chasníků litaly při tvrdé práci, z úst rotných poletovaly hojné povely. Kuryviál i Petratura prohánějí nové brance v hradním parkánu, po výhonech. Jsou toho mínění, že hrdinou se každý muž nerodí, ale musí býti k udatenství vychován. V těch moravských chlapcích je oheň. Stiskneš-li, srší z nich jiskry. Rádi se dají vésti rukou, která ví, kam je vede. A Hynek z Kunštátu a jeho rotní mají ruku pevnou.

Železná mříž na řetězích u hradního mostu je vyzdvížena, brána je otevřena kurýrům, proudícím oděncům zdejšího i okolních hradů, koním i vozům po celý den.

Když hejtman ukončil náborové práce, vyjel zas na sever. Jede k Tavíkovcům, jeho věrný průvodce Ostříž běží za ním. Pospíchá vstříc přátelům, kteří přivádějí vojska pomocná, hlavně jízdu, té se mu nedostává. On i jeho bratr Jindřich z Jevišovic sebrali všechny muže i koně své hradní hotovosti i okolních vsí, také Lipolt a Aleš z Bítova vedou silné rotu, v tom počtu jsou také menší branné houfy z Čech. Ale proti mohutným mračnům jízdy uherské a rakouské má hradní hejtman jezdců ještě málo.

Jede na koni sám. Je spokojen s průběhem válečných příprav, brouká si do knírů vesele. Je naplněn důvěrou v úspěch, jde o obranu spravedlivé věci a bohdá se mu podaří soustředit dosti válečného lidu, aby útok nepřátel odrazil. Těší se z pohody jihomoravského kraje. Lesy oddychují na návších, na návších svítí bělidla pláteníků. Kolem těch si vesele hrají děti. Uvažuje: Tento milý svět si právem žádá pokoje, rád by mu jej dal. Ale cizí vojska se blíží k hranici naší země a bude třeba je porazit a zapudit zpět. – Znovu se oddává mužnému vojáckému snění. Jeho zbrojní jsou muži dobrého, tvrdého zrna, do boje ponesou na hrotech mečů bezpečnost své země. Na ostří halaparten uvidí těžce zkoušená moravská zem krev cizích vetřelců a třpyt vítězného slunce. V jeho hrudi hřeje uspokojení z činu, za jeho koněm radostně poskakuje Ostříž.

Potkal své přátele u samoty Kratochvíle. Potřásli si mohutně pravicemi. Ješek z Lamberka a Vok mladší z Holštejna předjeli značně svoje voje. Jejich koně jsou u Tavíkovíc, pěší u Rouchovan a Tulešic. Početný houf jízdných vede Holštejnský panic z Jedovnic, Ostrova a Vilémovic. Silný proud jízdy i pěších se blíží z Ivančic, posílá je Jevišovskému na pomoc Vok starší, který je v tom městě purkrabím. Také Pohořelice, královské věnné město, věrné Prokopovi, poslalo houfec pěších.

Přátelé si mohou malou chvíli odpočinout. Pan Hynek sděluje noviny, které přinesli jeho zvědové a ztracenci. Omlouvá se: Nebude ani chvíli čas, aby je bratrsky uvítal a pohostil v Jevišovicích.

„Bylo by také neopatrné, shromáždit tam všecken branný lid. Všude slící plno očí a uší Zikmundových i Albrechtových špehounů. V Jevišovicích zůstane jen tolik ozbrojeného lidu, aby se hrad udržel v případě útoku. Vojska povedou do Znojma odděleně. Pan Vok přes záložní jízdu u Vranovské hospody, kde táboří v lesích. Povede ji přes Olbramkostel pražskou cestou. Musí spěchat, neboť Zikmundovi ztracenci se už objevili před Mikulovem. Také rakouský vojvoda hrabě Jan z Hardeka vyrazil v čele svých železných rytířů z Vídně, s vojskem jede i vévoda Albrecht a ženou se jako bouře k severu. Máme jen malý náskok. Pozitíří musí býti všecken náš zbrojný lid připraven uvnitř znojemských hradeb. Toho dne ráno budou nás vítat slavně měšťané. Vyhověl jsem přání znojemských konšelů, aby mohli uvítat Vaše milosti. Dodá to městskému lidu odvahy.“

Pan Vok byl rozkazem pana Hynka spokojen. Těšil se, že jeho cesta povede Jevišovicemi. Myslel si, že uvidí Katruši, že ji aspoň na chvíli zahlédne, že mu panna z okna kývne na pozdrav, že mu dodá naděje a odvahy milým úsměvem. Nic nevěděl o tom, že milovaná Katruše dlí mimo domov, přebývá jako novicka v klášteře.

Byl velmi překvapen a zarmoucen, když mu v Jevišovicích řekli, že panny doma není, že odešla jako novicka do kláštera. Byl ořesen tou zvěstí, že se ani neptal, kde prodlévá a v jaké řeholi. Dal povel své jízdě k pochodu. Mlčky vede svoje zbrojné k jihu.

Byl žhavý červen, když šla vojska ke Znojmu. Je zrání luk. Děvčata výskala za kopkami sena, neboť chlapi jsou bujaři a chtějí líbat. Žita na nivách už kvetou. Skloň se, člověče, k zemi, do níž praží horké slunce. Ucítíš, jak z kvetoucích klasů voní čerstvý chléb. Ovzduší zavání podletným oparem, rozechvívá chřípí, proniká do mozku. V parném tichu smysly jsou vzrušeny tvůrčí silou plodné země. Neboť příroda se zde proměnila v dílnu tvoření. Životní síla země šťavami vzlíná stébly, vylákána sluncem z úrodné prsti. Stébly se zachvívají ve větru. Slavnost zásnub se zde koná za hudby hmyzu a šumění větru. Slavnost zásnub se zde koná za hudby hmyzu a šumění větru: zúrodnění, početí a tvorba zrna. V mladých klasech se koná vzrušený děj snoubení.

Opravdu něžný děj lásky je tvorba obilného zrna, věčné proudění sebezáchovného pudu, který rozmnožuje a udržuje rod. Dnes kvete žito, zítra zavoní sytým živným chlebem. Až se naleje zrno a vítr do široka rozvlíne žitné lány, lidé spokojeně řeknou: Vítr už válí pecny. Vydechuje a voní tvořivou silou žitné pole, tep početí zrna napojuje smysly lidí vzrušivou rozkoší. Dech tvoření přepadá a opojuje také nic netušící zástupy zbrojných, kteří táhnou polní cestou mimo. Všem je jaksí veselo a do zpěvu. Jen panic, který je tu vede, je zamlklý a smutný.

Vojska míjí staré lesy, žitná pole i zrající louky, trouchnivé vrby u potoků, stáda ovcí na stráních. Ovčáci se obracejí za nimi, provázejí je očima, až se ztratila v úvozech a v lesích na cestě k jihu, k vězatému Znojmu.

Město vzalo zase správu věcí svých do svých rukou. Právě se připravuje na okázalé uvítání hradního hejtmana, jeho spojenců, přátel a vojsk, která sem vedou, aby od městských hradeb odrazili útoky uherského krále i Rakušana.

Znojemští se obzvláště těší na Ješka Sokola z Lamberka, pověstného bohatýra, i Voka mladšího z Holštejna, mladého krasavce a válečníka. Stejně rádi ve svých zdech uvidí a

nadšeně přivítají Lipolta i Aleše ze starobylého Bítova a všechen zbrojný lid kraje, který přichází, aby svými pažemi i hrudí ochránil jejich město. Bítovští se svým vojskem už na rozbřesku čekají před Pražskou branou na vojska jevišovská a holštejská.

Celé dva dny před okázalou slavností městský ras, jeho žena a dva pacholci pospěšně čistí a uklízejí ulice i rynky. Nejinak jak před velikým svátkem. Několik vozů smetí, mršin i jiného neřádu odvezli už do potoka Lesky a ještě se zapotí, než všechno odklidí, aby ulice i rynky byly připraveny ke slavnému dni.

Od rozbřesku toho dne jsou náměstí i ulice plny lidu. Okna a arkýře starých domů jsou jako krajky a trásnění ověšeny mládeží obého pohlaví, lepší se tam ve svátečních úborech jako včelky na svá česna.

Dokonce i na lomenicích i za komíny visí hrozny chlapců a odrostků. V oknech na Michalské ulici a Horním rynku jsou bílé a líbezné dívky i paní. Obojí voní myrhou a cibulovým pudrem. Dole na ulicích muži zvědavě očekávají průvod, aby společně s mládeží podle příkazu městské rady i purkmistra uvítali přicházející obránce mohutným šrumem. Tlačí se tu domácí čeleď, pacholci z pivovarů, rybáři i viniční hutaři, ti s holemi. Všichni ve svátečním rouše, budou volati z plných hrdel Vivat, jakmile se objeví v Pražské bráně rytíři, zemané a sekáči v plném lesku.

Na Václavském rynku, který leží na cestě k hradu, řadí se cechy podle pořadu, jak jej stanovil majestát krále Karla pro starobylá řemesla. V čele všech je cechovní rada a dvanáct cechovních korouhví.

První jsou ovšem řezníci, mistři i pomocníci. Na jejich rudém praporu jest bílý lev bez koruny a s jedním chvostem, ten drží sekýru v pazourech. Na rubu praporu jest brána s mříží, z obou stran po jednom oděnci, ti mříž sekýrou rubou.

Za řezníky se řadí sladovníci s korouhví bílou, na té jest český kníže Václav. Za sladovníky jsou bratrstva vinařů, bednářů, malířů a řezbářů, štítaři, ševci, kožešníci, koželuzi a jircháři, kteří sídlí v Koželužské a na Jirchářích. Také jsou tu platněři, zámečníci, nožíři, soukeníci, krejčí a pekaři. Zvláště bednáři jsou početní, také vinaři. Ti dbají horenského práva, jež odpočívá v okované dubové truhle jako v arše úmluvy na radnici Starého Města.

Všichni jsou v úboru svátečním a ozbrojeni. Dlouhou řadu lidu cechovního a řemeslného uzavírají bradatí židé. Ti stojí pod korouhví červenou, na ní se skví štít Davidův a pečeť Šalamounova.

U hradní brány stojí v dlouhé řadě priorové klášterní, duchovenstvo a údové místních řeholí. Minorité a dominikáni, jako nejstarší konventy ve Znojmě, mají čestné místo hned u brány. Minorité všemi silami i vlivem mezi lidem podporují věc hradního hejtmana. Oudové konventu dominikánů jsou zde sice tělesně, ale jejich srdce jest u Zikmunda a louckého opata. Převor přešlapuje neklidně jako na žhavém uhlí, nevraživě, zlostně vrhá kradmé pohledy na vousatého kvardiána minoritů. Praví hněvivě k svému sousedu podpriorovi:

„Ten tupý minorita hoří nedočkavostí, až se bude moci k zemi poklonit tomu divokému Suchému Čertu. Zapomněl, jakou potupu před dvěma léty připravil ten bezbožný purkrabí našim řeholím, když tišil na rozkaz králův spravedlivou bouři proti židům. Dal zajímat nejen houf vážených měšťanů, ale také několik mnichů pro podněcování lidu proti hebrejům, a uvrhl je do černé hradní kobky, kde je šest dní o chlebě a vodě držel.“

Dominikáni nemilují ani krále, který se chová neuctivě k biskupům a dal arcibiskupského vikáře utopiti v řece. Po pravdě ani hradní hejtman je nemiloval pro jejich pýchu a inkvizitorskou krutost.

Hned vedle konventu minoritů stojí bílé panny klárisky. Není zde ovšem opat a kanonie loucká, ani řeholníci premonstráti, zato má zde opat svoje zvědné oči a uši. Špehýřů se skrývá v houfech velký počet.

A kde je purkmistr a rada, rychtář a vrchní cechovní mistr?

Ti vyšli už dávno před Pražskou bránu, aby honosně a s odznaky moci uvítali hosty na Horním předměstí. Je tam zastoupena také opozice. Její hlavou a rozhodným mluvčím je i krejčí Kurenágl. Ten se v radě vyslovil pro uvítání královského hejtmána a jeho spojenců a vojska. Přeje mu také, aby slavně zkušil nepřátele země: Ať bije Zikmunda i Rakušana, ale ať si zvolí za bojiště jiné příhodnější místo, než jest jejich milé a těžce zkoušené město Znojmo.

Všechna okna jsou dokořán otevřena, trvá napětí. Nejen Michalská ulice a Horní rynek, ale také boční ulice Kovářská, Česká, Obroková jsou přeplněny zvědavci z města i lidem venkovským.

Už jedou! – Šum a volání letí jako volavčí křik nad vodami. Purkmistr v čele městské rady i výřečný vrchnomistr rady cechovní vítají milé a vzácné hosty do Přemyslova města. Hradní hejtman jménem všeho branného lidu děkuje za uvítání. Jak se obřad skončil, klenutí Pražské brány zadunělo hlučnou ozvěnou koňských kopyt. A hned, jak se v Michalské ulici objevili vojvodové na koních, zabouřilo u brány i ulicí na uvítanou:

Vivat Hynek z Kunštátu a Jevišovic!

Vivat Ješek Sokol z Vamberka!

Vivat Lipolt a Aleš z Lichtenburka!

Vivat Vok z Holštejna!

Vivat král Václav! Vivat markrabí Prokop!

Vivat všichni rytíři a naši přátelé!

Když se čelo průvodu objevilo v Michalské ulici, zazněly kotly, zahučely rohy a bubny odněkud s hůry, jakoby z nebes. To zaduli a udeřili na ně trubači a bubeníci na věži brány.

V čele vojsk jede herold, nese hejtmanskou korouhev hradního pána se znakem českého lva. Potom trubači a korouhevníci se znaky pánů z Kunštátu, z Vamberka, Holštejna i Lichtenburků borovských. Za korouhvemi první jede v rudém plášti, zlatý řetěz hejtmanský na hrudi, Hynek z Kunštátu. Vede si důstojně jako pravý vojvoda a děkuje jásajícímu lidu palcátem, který klade na hrud'. Shromážděné množství na tento projev úcty volá svoje Vivat ještě jásavěji. Pozoruje dobře, jak v dlouhých, svislých knírech jevišovského prokvétá už hojná stříbrná nit a na vysoké čelo starost ryje hluboké vrásky.

Znojemští ve své většině ctili a vážili si hejtmána pro jeho přízeň k městu i pro jeho vojenskou zdatnost. Ale dnes jsou více zvědaví na jeho druha, na toho Ješka Sokola, před nímž letí zvěsti jako o nejzdatnějším válečníku v českých zemích, o divokém borci a nájezdníku, který strašil, přepadal a plenil hrady, tvrze i města, oddaná zrádné Panské Jednotě a Zikmundovi. Konečně tedy vidí lamberského válečníka. Jedou v dvojici s Vokem mladším z Holštejna. Všichni ho okounějí a s potěšením vítají ve svých zdech jako přítele. Ješek Sokol je obr na statném koni a lesklém pancíři. Pod vysunutým hledím svítí mu oči jako šelmě. Je opravdu statný jako Perun, hromů pán. Velké zlaté kruhy náušnic visí v obou boltcích, neboť rytíř je marnivý. Jede na brně jako kentaur oslavanských lesů. Klidí žeň obdivu především v davu mladých mužů a odrostků, kteří sní o tom, že budou jednou také smělymi válečníky.

Ale bílé, vypjaté hrudi paní a dívek vydechly rozkoší, když uviděly krasavce po jeho boku, Voka mladšího. Zašumělo to z oken a arkýřů táhlým výdechem. Obdiv mu proudí vstříc ze zřítelnic žen. Na sta rukou, z nichž vane vůně benátského mýdla a pižma, kyne sličnému panici. Ale pan Vok v znamenitém milánském brnění nevěnuje žádné pozornosti pannám ani měšťkám. Zato Ješek Sokol pilně a rozmarně točí za nimi do oken a arkýřů černou bradu i oči.

Opravdu, jako dva slunní Olympani jedou oba, hromovládny Zeus a sličný Apollo.

Za touto dvojicí jedou oba páni z Bítova, v jejich středu Jindřich z Kunštátu a z Jevišovic, bratr Hynkův. Znojemským rybářům se zalíbil obraz na korouhvi borovských: Stříbrný kapr v klenotu znaku, jak v pozadí pavího kotrče vystupuje na červeném polštáři se zlatými trásněmi. Koho ti bítovští rybáři přišli do Znojma lovit?

V odstupu za rytíři jedou jízdní. Šest trubačů a šest bubeníků jede před jízdou. Sotva trubači sejmou od úst, ihned zavíří do kroku bubny. Všechny zvony vyzvánějí na uvítanou, zvoníci pracují do potu. Hlahol z věží kostelů je přikrýván jásáním množství i vířením trub a bubnů. Jenom loucké zvony mlčí.

Mužům visí oči na jízdě. Jsou to slavní sekáči z Jevišovicka a Bítovska, potom jedou lambersťi, jejich velitel jim říká Sokolíci. Chlapi vzrostlí jako duby, ke všemu odvážní, ale jinak holí jak muslimští svatí, proto lační bojů a kořisti. S potěšením vidí zevlouni, že bítovští ani holštýnští si Sokolíkům v ničem nezadají, ani v tělesné zdatnosti, výzbrojí ani v koních. U holštýnských je dokonce v proudech více svěžesti a mládí, právě jako u jejich pána.

Takovou jízdu a v tom počtu neviděli zde už od časů krále Přemysla, když tudy vedl dvakrát své ocelové rytíře na Moravské pole.

Dobrou a silnou ostrahu přivádí městu hradní hejtman, libují si měšťané, obdivující ušlechtilé proudy jezdců.

Ale brzy uvidí také jinou jízdu, která se snad už zítra rozleje jako moře před jejich branami i hrazením, jízdu arciť méně vítanou. Neboť od zítřka se bude zde čas odměřován nejen hodinami a zvony, ale také ranami obléhacích praků a údery koňských kopyt při výměně stráží. Cizí vojska budou brzy dotírat na jejich zdi, za nimiž mají tak útulné skrýše, postele a ještě útulnější krčmy, kde je tak příjemné pítí bílé víno se zlatým a zeleným přísvitem, louskat ořechy a hlučně žertovat.

Ale na to všechno je dosti času myslit až zítra. Dnes ještě je na znojemských ulicích svátek. Tito jezdci přinesli do města vůni venkovských luk, sena, jehličí a pryskyřice, pot koní, pach hlíny a milířů, svěžest slunné a bohaté moravské země. Ta vůně polí, lesů a stájí, kterou přinášejí na zbroji a kopytech, všechny vzrušuje.

Hned za jízdou jdou proudem sekýrníci, chlapi dřevorubci z Hostimi, Rouchovan, Střelice, Únanova, Bojanovic a Klučovic. Jde jich na čtyři sta. Každý muž dvě sekery, jednu za pasem, druhou na rameni. Nad těmi kroutili někteří měšťané hlavou. Viděli je ševci, duchové přemítaví. Ti myslí, že Pánbůh stvořil lidi, aby si na nich brousili vtip. Kdo není ševcem, je k politování nebo k smíchu. Čemu ti libomudrcové nedovedou přijít hned na kloub, to podrobí břitkému vtipu, který řeže a píchá jako knejp a šídlo. Libomudrci ševcovského cechu hádají: Kam je vedou? Co si tady s těmi sekýrami počnou? A jiní hned odpovídají: Budou řezníkům a masařům roubit pro prasata kotce. Čtyři sta mužů a osm set sekyr, to už něco pevných kotců sroubí! Však se v městě masa i omastku nedostává, všechno Rakušané snědli. – Ale jiní diváci ševce okřikovali: Mlčte. Nadarmo je hradní hejtman do Znojma nevede. To nebude žádné jalové hřímání, když jsou tu všichni hejtmani markrabího Prokopa a všechen jejich branný lid. Počkejte a uvidíte.

Nakonec táhnou valné houfy lidu pěšího. Jevišovská čeleď a pěší zbrojní z Bítova, Vamberka i Holštejna, také lid z tvrzí okolních zemanů. Pokojní sedláci, uhlíři, ovčáci, rybáři se ozbrojili, všichni mají kopí na rameni, tesáky za pasem, luky, toulce na šípy, pavézy a orobincové mošny na bedrech. Vlekou s sebou dudáky, hudce i pištce a ti hrají bez přetrží. Opravdu, všechen lid širého kraje tu proudí, aby bránil svoji zemi proti cizím vetřelcům i domácím zrádcům.

Lid obou národností projevuje radost nad tou ozbrojenou silou a nadšeně vítá i pěší houfce. Ženy stály u kašny se štoudvemi, aby je naplnily čerstvou vodou a napojily příchozí, až se unavení jízdní i pěší lid rozejdou na stanoviště. Jistě lační po chladné vodě, aby ukojili žízeň po dlouhém pochodu. Zvláště holštejnští šli dlouho v parném slunci po prašných cestách.

Na Václavském náměstí byli vůdcové uvítání cechy a duchovními i řádovými správci. Na prvním místě mezi řeholníky stojí magister Anselmus, ministr theatrum minérům in Znojme s otcem kvardiánem. Je zde probošt z Hradiště, prior dominikánů, farář od sv. Mikuláše. Abatyše Kateřina řehole klárisek stojí v čele sester řádových až před hradní branou. Hle, přišli

všichni církevní otcové, nedbající varování opata louckého, který na ně zítra vylije škopky hněvu. Velitel hradní ostrahy, podpurkrabí Vojtěch, čeká svého velitele a jeho spojence na hradním nádvoří.

Bílé panny klárisky čekají v dlouhé řadě před branou. Vedle abatyše stojí pana Katruše, aby dobře viděla svého strýce, jak povede vojsko. Srdce jí třepetalo nadějí i touhou, aby uviděla pana Voka. Také na strýce se těšila. Ač byla v úboru novicky, náležela k nejkrásnějším ženám, které tu dnes obdivovaly jezdce v jejich lesku brnění, chocholů, řemení i koní.

Už je slyšet jásání, hlahol a šumění, volání slávy. První jede strýc Hynek, vedle něho – toť se ví – s vyplazeným jazykem běží Ostříž. Ten si zdánlivě nevšímá slavnostního povyku a reje, přijímá hold diváků jako věc samozřejmou.

Novicka Katruše náhle zbledla, ruce i nohy jí poklesly. Neboť v ohbí ulice spatřila pana z Holštejna, jak jede na bílém hřebci po boku pana Sokola. Před očima se zjevil obrys jeho hlavy s přilbicí, s bílým chocholem. Mužná postava v pancíři, v třpytu brnění, hořícího v slunečním jasu. Jako slunný rytíř z pohádky jede vedle toho drsného a statného Ješka z Vamberka.

Pan Sokol ovšem první uviděl řadu jeptišek, běžící jako bílá stuha k hradnímu vjezdu. Na některé sličné řeholnice pohlíží jak mlsný kocour se zalíbením.

Obrací se k panu Vokovi:

„Hled', pane bratře, jaké pěkné zralé i mladé ženy. A všechny prý musí zůstat pannami. Muži našeho věku opravdu nestojí za nic! A aj! Táhle stojí také ta tvoje přemilá nevěsta! Och, je věru tak sličná, že ji poznávám i v hábitu řeholním mezi sty panen!“

Pan Vok se nedůvěřivě usmál, zná už žerty staršího pana bratra. Ale přece jen otočil své kouzelné oči k zástupu řeholnic.

Škubl sebou a strnul!

Proboha – nešálí ho přec jeho sokolí zrak? V dlouhé řadě jeptišek vedle paní s odznaky abatyše stojí novicka, kterou zná – vždyť je to opravdu jeho Katruše! Milá Katruše ze Mstěnic! Panna jeho snů a horkých tužeb, neteř pana Hynka!

V pohledu bledé panny na počátku byl jen úlek a podivení, potom jediná, ohnivá a palčivá otázka. Plamenná otázka na pozadí hlubokého zármutku. Nejen oči, ale i tvář, svaly, všecek zjev se napjatě tázaly.

Strnula a čekala.

Odpověď přišla. Proťala srdce panny jako blesk. Kůň rytířův se počal nepokojně točit, jak jezdec náhle a bezděčně strnul a zvedl se v třmenech. Pohled jeho zřetelně drahnou chvíli lpí na její tváři, na řasení bílého, nezvyklého roucha novicky. Překvapen a okouzlen polykal její postavu.

Chochol i přilba letí z jeho hlavy dolů k levému lokti. Kyne Katruši vysoko pravicí. Panic mlčky, ale radostně a vítězně před očima zástupů pozdravuje pannu! Ze všech jedinou!

A hle! Všecek průvod vojska náhle stanul. Na sta očí pozoruje napjatě holdujícího rytíře a pannu. Do toho ticha a útěšného divadla náhle kdosi radostně vykřikl:

„Vivat! Sláva!“

Zdálo se, že zástupy, hrad, město, Granice i Dyje radostně a z hluboka vydechly. Katruše bledá vidí a přijímá rytířovu poctu i vyznání. Radostí jí ztuhla hrud', ramena i nohy. – I strýc Hynek všechno vidí. Veselý úsměv rozjasnil jeho suchou tvář.

Ješek Sokol, ten pošklebný kentaur, škytl radostným smíchem:

„Nu, nu, vida! Znamenitě a slavně rytířsky vykonáno, pane bratře!“

Pan Vok se probírá ze svého vzplanutí. Zalit červení, pobídl koně. Před očima velikého zástupu vyznal veřejně řeholnici novicce svou mužnou příchyllost a úctu. Ale nicméně ještě dvakrát se v třmenech obrátil na bílém hřebci a kynul rukou, než se ztratil v široké hradní bráně.

„Konečně,“ vydechla panna, „ledový panic roztál!“

Vzplanula jako mák, hoří v tvářích i čelo je v ohni. Hleděla na svého miláčka plna blaženosti i nadšení, jak vjížděl do brány. Ale nohy se pod ní znovu roztráslly, pod chodidly není země, ale jen vlnění a kymácení. Bojí se, že upadne. Ale i při té náhlé úzkosti štěstí jí zalévá hrdlo i hrud’.

Už ani neviděla, jak za slavnou jízdou pochodují pěší oděnci, mezi nimi také houfec Slováků v režných gatích, s halapartnami a sekyrami. Ty přivedl Vok z Holštejna ze svých vsí na Kyjovsku. Katruše už nevidí, jak ty roty jdou sličně a pevně. Vpředu dudáci s měchy pod paží, kozel vřeští nohám do kroku.

Všechny jeptišky viděly ten němý, ale vzrušivý výjev, rytířovo holdování i Katrušiny rozpaky. Sestry účastně hledí na tvář novicky, zardělou jako květ rudé pivoňky.

Jenom abatyše Kateřina se zdála nevidoucí, slepá, jako žena, která už projevům lásky nerozumí. Snad její smysly už hluboko usnuly.

Nevidoucí? Slepá? Její smysly spí? Nikoliv!

Abatyše opravdu neviděla holdování Voka mladšího její svěřence. Její oči byly zcela zaujaty jiným mužem. Pohlcovaly postavu toho mohutného muže, který jel po boku pana Voka. Viděla pohledy obra a věřila, že tyto i jeho jarý úsměv platí jenom jí. Zachytila všechny pohledy pana Sokola, toho statného bohatýra, jen pro sebe. Zmocnila se jich jako lakomec. Sklopila řasy i víčka a nemohouc se začervenat, jen ještě více zbledla. Neboť červeň se už nemohla vykouzlit na její tváři pod mužským pohledem, byť byl sebežhavější.

Ten pan z Lamberka je zajisté krásný muž – jako antický Herakles – uvažuje v tajném koutku ženské mysli.

Nevadil jí jeho poněkud kentauří zjev. Jeho úsměv se jí jevil dokonce jako docela líbezný a milý. Ráda odpustila ten přímý a odvážný pohled rytíři tak mohutnému. Sladce příjemný pocit jí proudí v nitru, jak zde stojí a mimo ni plynou bojové zástupy.

Tihle muži, šeptala si v duchu, jak mnoho jim musíme odpouštět. S porozuměním chápala ta paní hříšný mužský svět.